

ПРЕДГОВОР ОТ РЕДАКТОРА

Изкуството да се чете и тълкува – това можеше също да бъде заглавие на настоящия сборник. Защо *изкуство* и какво означава *да се чете и тълкува*?

Да си припомним, че Фройд ни е дал определени погатки за осмислянето на психоанализата именно като *изкуство*, а не толкова като детерминистична наука. Психоанализата е по-скоро *technê* в смисъла на Аристотел – *изкуство* или *занаят*, съответно резултатът от упражняването ѝ няма нищо общо със *сигурност* или *неизбежност*, както би било в линейния детерминизъм, а по-скоро с *вероятност* и *възможност*. Психоаналитикът не работи с доказателства, а със следи, дедукции и интуитивни идеи – процес, който Фройд нарича *erraten* (предполагане). Защо това е така? Най-малкото поради факта на съществуването на радикално непознаваемо измерение в несъзнаваното, понякога обозначавано от Фройд като „ядрото на нашето съществуване“ (*Kern unseres Wesens*). Лакан от своя страна ще допълни това (в своя Седми семинар „Етиката на психоанализата“) със също толкова радикално и непознаваемо по същност измерение на другия, което той ще обозначи като Нещото (*Das Ding*) – един пункт в другия, „невъзможен за представяне“ и „отвъд-на-означеното“. *Das Ding*, тази празнота без субстанция, по структура е еквивалентна на близкия. Лакан ще ни потвърди в „Етиката на психоанализа-

та“, че самият ближен е обект на етическо изследване. За Лакан именно там намираме призив за етика – като отглас на невъзможността за символизация на това в другия, което идва от Реалното.

Този отглас (и етическа чувствителност) е осмислян и от г-р Андре Мишелс по оригинален, дълбоко проникновен и чувствителен към темата начин – свидетелства за което можем да открием в настоящия сборник.

А какво означава *да се чете и тълкува*? Разкриването на поле, изпълнено с множество възможности за полисемично разгръщане на различни психоаналитични понятия, е едно от достойнствата на представените в този сборник психоаналитични текстове. Евристиката тук не е за сметка на прецизността – авторът си служи по блестящ начин с теоретико-практическия апарат на Фройд и на Лакан. Психоаналитичната клиника ни се представя през призмата на основополагащи аспекти като: мястото и важността на езика; ролята и значението на писането; фактора Време и значението на последдействието (*Nachträglichkeit*); предаването и диалектиката на отпадане-остатък (бихме казали още загуба-завет); представяне на различни артикулации и *невъзможността* за артикулиране на елементи от категориите *Истина* и *Реално* и съотнасянето им с несъзнаваното (същевременно запитвайки ефектите именно на Истината и на Реалното, както и начините за разкриване и субективизиране на тези ефекти) и много други.

Друг важен елемент от този сборник е фактът, че авторът гържи сметка за *контекста*. Разгледаните въпроси, касаещи полето на политическото (или това, което е „устояло на политическото“, по думите на Клод Льофор), ни представят изненадващи, но много добре артикулирани и аргументирани от автора връзки и възможни съотнасяния между политиката като обществен дискурс

(с неговите революционни потенции), от една страна, и психоаналитичната революция, собствено казано – на Фройдовия акт, от друга. Текстове, представени в глава „Клиника и политика“, са много ярко свидетелство за важността на разглеждането на историята като нещо актуално, съзидателно и насъчно, а не просто като нещо (от)минало. Същевременно авторът съумява да запита и за ролята на прекъсванията, размишлявайки за значението им по отношение на различни феномени от социалното поле (измежду други техни аспекти). Акцентира се и върху важността на това да се държи сметка за уроците на историята и да се съхранява *паметта* (но също така и да не се смесват – времето на историята е различно от времето на паметта!), нещо, което е изключително значимо и което има ефекти, надхвърлящи текущото. **Да се помни**, има не само историческа и етическа стойност, а очертава тежестта на запитването на „дилемите на модерността“ (Йерушалми).

Стойността на извеждането и прецизното учленяване на особената и значима роля на езика (с всички негови компоненти); мястото на писмения текст, разглеждането на гумите и на съставните им части, както и запитването за статута и контекстуализирането на понятията, заедно с подлежащата изключително щателна и задълбочена екзегеза – това са част от уроците по тълкувателно *изкуство*, които откриваме в текстовете в настоящия сборник.

И не на последно по значение място – психоаналитичният дискурс, спецификата на рамката и очертаванията на психоаналитичния праксис са елегантно представени и развити от Андре Мишелс.

Вместо завършек

Загрижеността на психоаналитиците е свързана с онова, което касае несъзнаваното, стигайки до неговите най-дълбоки основания. Как можем да мислим за онова, което не може да бъде изказано? Това е един от въпросите, които си задавах, докато четях и препрочитах текстовете на д-р Андре Мишелс, представени в настоящия сборник. От каква позиция и по какъв начин можем да имаме достъп (с всички условности, частичност и ограничения) до нещо от порядъка на онова, което никога не може да бъде напълно изказано, нито пък напълно представено (и толкова по-добре!)? Там, където всички символични структури свидетелстват за своите „провали“ – именно там ни се разкриват ефектите на несъзнаваното и самите му образувания (сънища, симптоми, лапсуси, погрешни действия и др.) ни призовават към дешифриране – винаги и по необходимост – непълно, повече или по-малко неуспешно от определена гледна точка, но също така и фасилитиращо нашето желание на психоаналитици.

Струва ми се, че към това може да ни призове и посланието на настоящия сборник.

Приятно четене!

Иван Дулов